

Bilaga O5

Underlag till
förskolerapport 2023

Innehållsförteckning

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2023 2

Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning inklusive insatser för barns behov av språkutveckling 2

Fortsätt inventera icke inskrivna barn samt följ upp informationsinsatser och uppsökande verksamhet 2

Utveckla uppföljningen av det språkutvecklande arbetet.....2

Utveckla samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter 4

Personalens utbildningsnivå, arbetssituation och förutsättningar för uppdraget 5

Följ upp och utvärdera insatserna för att förbättra personalens kunskaper i svenska.....5

Utveckla organiseringen för undervisning så att den är förskollärlärd i samtliga barngrupper 5

Förbättra arbetssituationen genom att fortsätta stärka arbetslagets kultur och förutsättningar för uppdraget.....6

Övriga utvecklingsområden i stadsdelsnämndernas systematiska kvalitetsarbete 6

Bilagor

Bilaga 1: Handlingsplan för orosanmälan till socialtjänsten vid misstanke eller kännedom om att barn far illa

Stadsdelsnämndernas underlag till Stockholms stads Förskolerapport 2023

Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning inklusive insatser för barns behov av språkutveckling

**Fortsätt inventera icke inskrivna barn samt följ upp informationsinsatser
och uppsökande verksamhet**

Inom Södermalms stadsdelsområde är andelen barn inskrivna i förskola högt, 96 procent, men det finns barn som inte är inskrivna i förskolan.

Förvaltningen har följt anvisningar från utbildningsförvaltningen för att genom barn- och elevregistret identifiera de barn inom stadsdelsområdet som har rätt till allmän förskola och som idag inte deltar i förskola eller pedagogisk omsorg. I enlighet med ny lagstiftning som trädde i kraft 1 juli 2023. De barn som inte är inskrivna i förskola har fått ett informationsbrev om förskola och allmän förskola skickat till sig. Utifrån ändringar i skollagen som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få möjlighet till bättre språkutveckling i svenska har förvaltningen identifierat åtta familjer där barnen kan ha ett behov av språkutveckling. Dessa familjer har fått erbjudande om allmän förskola. Av dessa familjer har en tackat ja till erbjudandet, tre har tackat nej, ett av breven kom i retur till förvaltningen och övriga tre har ej återkopplat.

En plan har tagits fram för hur de kommunala förskolorna ska informera om sin verksamhet. Representanter från förskolan har besökt öppna förskolorna och berättat om förskolans verksamhet. Förvaltningen kommer att starta upp ett samarbete med BVC. Informationsinsatser har även genomförts på parklekarna samt under förskolans dag. Det går ännu inte att se vilka effekterna är av dessa informationsinsatser men flera vårdnadshavare har hört av sig till förvaltningen eftersom de vet att det finns lediga platser.

Förskolans medarbetare följer upp barn som är inskrivna i verksamheten men som inte deltar regelbundet. Förskolans personal meddelar biträdande rektor om inskrivna barn inte deltar regelbundet och kontaktar även vårdnadshavare om ett barn har mycket frånvaro. Om frånvaron väcker oro kan även biträdande rektor kontakta vårdnadshavare för att ha en dialog kring varför barnet inte är på förskolan. Om förskolan inte får tag i familjen och att frånvaron är återkommande kan det vara aktuellt med en orosanmälan till socialtjänsten. Verksamheten kan se att oregelbundet deltagande i huvudsak beror på planerade ledigheter såsom semester eller i samband med att småsyskon ska födas och att äldre syskon är hemma från förskolan med anledning av RS viruset.

Utveckla uppföljningen av det språkutvecklande arbetet

Det språkutvecklande arbetet har följts upp vid ordinarie uppföljningar såsom tertialrapport 1 och 2 samt vid verksamhetsbesök och resultatdialoger.

Förskolorna arbetar medvetet med språkutveckling och flerspråkighet. Exempelvis genom daglig högläsning och samtal om litteratur och texter. Även det gemensamma projektuppdraget, " Hur lyssnar och möts vi i vår stad?", kopplas till det språkutvecklande

arbetet.

Pedagoger som är kursledare i barns flerspråkighet har utbildat fyra grupper med cirka 30 medarbetare per grupp. Målsättningen är att inom ett par år ska alla pedagoger ha genomgått utbildningen. En effekt av utbildningen är att pedagogerna fått en ökad medvetenhet kring flerspråkighet och att pedagogerna arbetar mer medvetet med språkutveckling, flerspråkighet och nationella minoriteter. Den planerade undervisningen på förskolorna innehåller medvetna språkstimulerande aktiviteter. Utbildningen har även givit ökad kunskap om nationella minoriteter.

I det språkutvecklande arbetet används medvetna digitala pedagogiska arbetssätt och digitala verktyg. Exempelvis används applikationen Book creator som är ett verktyg där barnen har möjlighet att skapa sina egna böcker. Analog litteratur får ta stor plats på förskolorna. Som ett tillägg använder pedagogerna appen *Polyglutt* som ger enkel tillgång till litteratur i olika genrer och på olika språk. Med hjälp av appen kan pedagogerna projicera boken så att många barn kan se bilderna samtidigt. Barnens ges tillgång till bokens bilder i förhållande till fortsatt utforskande, lek, repetition, reflektion och skapande. Förskolorna samverkar med biblioteken och medverkar därmed till alla barns lika tillgång till litteratur. Högläsning är en daglig aktivitet på förskolorna då det är en viktig del av läsutvecklingen. Barnen ges många möjligheter att samtala kring och arbeta vidare utifrån böcker och texter. Barnen får också möta bokstäver, texter, tecken och symboler av olika slag på ett lekfullt och lustfyllt sätt.

För medarbetare som arbetar med barn i behov av särskilt stöd har en logoped tillsammans med en förskollärare från Bamse språkförskola genomfört föreläsning och workshop kring barns språkutveckling. Deltagarna har varit mycket nöjda med föreläsningen och workshopen och det har haft positiv effekt för barnens språkutveckling. Detta visar sig genom att förskolornas pedagogiska miljöer samt tillgången till olika språkutvecklande material utvecklats utifrån att pedagogernas medvetenhet om barns språkutveckling och språkutvecklande arbetssätt ökat.

Förskolan har ett fokus på språk vid övergångarna mellan förskola och förskoleklass. Förskolan har inte fått någon återkoppling från grundskolan gällande barns språkutveckling på gruppnivå. Ett erfarenhetsutbyte mellan förskollärare, barnskötare och lärare i grundskolan har påbörjats och fokus är förskolans och skolans språkarbete. Det har skett i form av digitala möten där skolan i april berättade om sitt arbete kring språkutvecklande arbetssätt. Under augusti bjöd förskolan in skolan och berättade om hur förskolan praktiserar undervisning med fokus på språklig medvetenhet och främjande av barns språkutveckling. Förskolan visade då konkreta exempel kring hur barnen på förskolan var involverade i processer av litteracitet för att så småningom erövra läs- och skriftspråket. Detta är ett led att ge information om hur de olika verksamheterna arbetar med språkutveckling men också för att öka samverkan och stärka samarbetet för att säkerställa trygga övergångar. Samarbetet mellan förskola och skola behöver fortsatt utvecklas och stärkas för att säkerställa planerade och strukturerade övergångar. Som stöd för detta arbete har förskolan tagit fram en lokal handlingsplan för övergång förskola till förskoleklass med en tillhörande årsplan. Den lokala handlingsplanen utgår från stadens riktlinjer för övergång mellan förskola, förskoleklass skola och fritidshem. En utmaning är att barnen går till flera skolor och att rutiner för överlämning och övergångar då ser olika ut.

Arbetet har fortgått gällande förvaltningens och förskolenämndens uppdrag att utveckla

formerna för förskola med samiska och meänkieli. I mars öppnades möjligheten upp för att ansöka om plats till förskolan Norrskenet. Förskolan Norrskenet ligger integrerat i förskolan Orions lokaler på Maria Bangatan som har nära till flera kommunikationer vilket underlättar för barn från hela staden att kunna ta sig till förskolan. Förskolans lokaler är iordningsställda och rekrytering har skett av en barnskötare som har kunskaper inom två av de samiska språken samt av en förskollärare med kunskaper inom meänkieli. Förskolan öppnade vid höstterminsstarten. Genomförandet av verksamheten sker i nära samverkan med samråden och de familjer som kommer vara anknutna till förskolan.

Medarbetare från förskolorna, öppna förskolorna och parklekarna har deltagit på föreläsning med forskare Lena Huss där fokus var språkutveckling och nationella minoriteter.

Ett samarbete mellan Skansen och Södermalms kommunala förskolor med fokus på den samiska kulturen kommer startas upp. Pedagogerna kommer att kompetensutvecklas och förskolornas 5-åringar kommer erbjudas besök på Skansen.

Informationskampanjer för förskolan Norrskenet har genomförts genom bland annat annons i tidningen mitt i, affischer på andra förskolor i staden samt i samarbete med förskoleförvaltningen.

Förvaltningen har även en finsk förskola, vilken man kan söka fram och hitta information om på stadens sida, forskola.stockholm.

Utveckla samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Ett nätverk för barns rättigheter ingår som en del i det årshjul förskolan tagit fram för säker förskola. Nätverket sprider kunskap i förskoleorganisationen om barns rättigheter och hälsa och om hälsofrämjande och förebyggande arbete utifrån ett barnhälsoperspektiv. Exempel på teman som nätverket har tagit upp är barn med skyddade personuppgifter, orosanmälan och misstanke om att barn far illa. Dessa tillfällen har bidragit till en ökad samverkan mellan förskolan och socialtjänsten och samverkan och samarbetet behöver fortsätta stärkas. Både förskolan och socialtjänsten ser ett behov av att arbeta närmare varandra och ta del av varandras kunskaper och kompetenser.

Under hösten har Stockholms stads Barnombudsman medverkat på en nätverksträff och informerat ledning och nyckelpersoner från förskola och socialtjänst om FN:s barnkonvention och barnrättsarbete.

Förskolorna har rutiner för orosanmälan enligt socialtjänstlagen, rutinen är tillgänglig för alla. Säker förskola lyfter anmälningsskyldigheten en gång om året i möte med rektorer och biträdande rektorer. Rutinen bifogas som bilaga till rapporten.

Förvaltningen har genomfört samverkansdagar med förskola, grundskola och socialtjänst med fokus på socialtjänstens utredningar, insatser och lyft fram goda exempel där samarbetet har medfört skillnad för de enskilda barnen och vårdnadshavarna.

Hittills har 14 grupper för barn i åldern 3-12 år inom föräldrastödsprogrammet Alla Barn i Centrum (ABC) genomförts. För barn i åldern 0-2 år har det under perioden genomförts 10 grupper inom ABC och dessa har öppna förskolan ansvarat för.

Det finns idag inget samarbete mellan förskolan och BVC och det behöver utvecklas.

Personalens utbildningsnivå, arbetssituation och förutsättningar för uppdraget

Följ upp och utvärdera insatserna för att förbättra personalens kunskaper i svenska

Det kan uppkomma behov av att höja personalens kompetens i det svenska språket. Även om det mer ofta är relaterat till stadsdelsnämndsområden med en hög koncentration av barn med ett annat modersmål än svenska, kan det också gälla Södermalm.

De kommunala förskolornas biträdande rektorer har sett över vilka medarbetare de har i organisationen som behöver stöd i svenska språket. Av förskolans 561 medarbetare har inventeringen visat att det i dagsläget är cirka 15 medarbetare som behöver stärka sitt svenska språk.

Skolverket erbjuder via Hermods en satsning på flerspråkig personal i förskolan som behöver stärka sitt svenska språk. Det är en statlig satsning finansierad via statliga medel som är kostnadsfri för deltagare. Förvaltningen har under oktober 2023 13 deltagare från förskolan som påbörjat denna utbildning. När utbildningen är slutförd i juni 2024 kommer insatsen att utvärderas.

Förvaltningen ser kontinuerligt över eventuella ytterligare insatser av kompetensutveckling för den aktuella gruppen.

Utveckla organiseringen för undervisning så att den är förskollärladd i samtliga barngrupper

Förskolorna inom Södermalms kommunala förskolor har en hög andel legitimerade förskollärare sett på helheten. I tertialrapport 2 per den 31 augusti var andelen legitimerade förskollärare 38,6 procent. Detta innebär att förutsättningen finns för att ha en förskollärare i alla barngrupper. Utmaningen är att det skiljer sig i fördelningen när en jämförelse genomförs mellan förskolorna och inom förskolan.

Det finns idag sex avdelningar som inte har undervisning som leds av en legitimerad förskollärare. Alla avdelningar har tillgång till en legitimerad förskollärare och saknas legitimerad förskollärare sker planering för avdelningen i samråd mellan förskollärare och barnskötare som sedan genomför undervisningen. Förvaltningen kan se att det är samma förskolor som återkommande saknar förskollärare.

Förvaltningens målsättning under 2024 är att alla barngrupper ska ha legitimerade förskollärare som ansvarar för och leder undervisningen. Förskoleenheterna inom förskoleområdet har utifrån rådande förutsättningar en strategi för hur de ska arbeta om det saknas legitimerade förskollärare på någon avdelning. Arbete pågår med att fördela de legitimerade förskollärarna till alla barngrupper så att de får undervisning som leds av legitimerade förskollärare.

Förbättra arbetssituationen genom att fortsätta stärka arbetslagets kultur och förutsättningar för uppdraget

Alla förskoleområden har en plan för en vikarieorganisation. Det innebär att man vid frånvaro av ordinarie personal använder sig av en fast vikarie, ofta en per enhet, som har en anställning inom en förskoleenhet.

För att undersöka hur personalen uppfattar sin arbetssituation har en enkätundersökning genomförts där förskollärare och barnskötare har fått besvara frågor kopplat till handlingsplanen. Svaren i enkäten visar som helhet att medarbetarna är väldigt nöjda. Förskollärarna anser sig ha goda förutsättningar att leda undervisningen och ansvara för dess utformning och barnskötarna anser att de har goda förutsättningar att vara delaktig i och tillsammans med förskolläraren genomföra undervisning i förskolan. Resultatet av enkäten visar att det som behöver förbättras är att organisera för kollegialt lärande samt att de områden som medarbetarna lyfter som fokusområden att förbättra i kommande handlingsplan är hälsa och verksamhetsutveckling. Enkätens resultat kommer att användas i revideringen av handlingsplanen.

Övriga utvecklingsområden i stadsdelsnämndernas systematiska kvalitetsarbete

Förskolorna prioriterar fortsatt det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Forskning visar att en förskola av hög kvalitet är utjämnande och ger jämlika villkor. En förskola som skapar goda lärande- och utvecklingsmöjligheter kan bidra till att förbättra barnens psykiska hälsa på kort och lång sikt.

Språket har stor betydelse för barns utveckling och lärande. Förskolorna ska skapa lärmiljöer där barn uppmuntras att använda språket på många olika sätt. Högläsning med litteratur i olika genre är en daglig aktivitet på förskolorna då det är en viktig del av läsutvecklingen. Barnen ska få möta bokstäver, tecken och symboler av olika slag. Verksamheten prioriterar därför arbetet med att vidareutveckla barnens möjligheter till att utveckla sitt språk. Förskolan höjer kompetensen avseende flerspråkighet genom att utbilda pedagogerna i att arbeta med flerspråkighet i förskolan. För medarbetare som arbetar med barn i behov av särskilt stöd kommer logoped tillsammans med en förskollärare från Bamse språkförskola genomföra föreläsning och workshop kring barns språkutveckling.

De kommunala förskolorna arbetar utifrån barnkonventionen och utgångspunkten är att barn har rätt till delaktighet och inflytande. Projektuppdraget "Hur lyssnar och möts vi i vår stad?" är en del av förskolornas arbete med barns delaktighet och inflytande samt demokratiuppdraget. Det finns ett behov av att vidareutveckla den pedagogiska dokumentationen så att den används i dialog med barnen för att synliggöra delaktighet och inflytande.

Förvaltningen stödjer förskolornas systematiska kvalitetsarbete utifrån läroplanens mål genom att exempelvis genomföra dialoger kring rektorernas verksamhetsplaner. I verksamhetsplanen finns även prioriterade områden som förskolorna arbetar utifrån och dessa har en koppling till läroplansmålen och pågående utvecklingsarbete. Uppföljningar sker bland annat genom återkoppling på tertiärrapporter och verksamhetsberättelse, verksamhetsbesök och resultatdialoger. Förvaltningen arbetar också med leda SKA tillsammans med rektorerna där

man arbetar målstyrt och följer upp det pedagogiska året.

Ytterligare en struktur för det systematiska kvalitetsarbetet är de fyra kvalitetsuppföljningar som årligen genomförs. Kvalitetsuppföljningarna är en kvalitativ uppföljning av verksamheten med fokus på hur undervisningen har riktats mot de uppsatta målen och hur det målstyrda arbetet kan fördjupas. Vid kvalitetsuppföljningarna deltar en förskollärare per förskoleenhet, samtliga rektorer, biträdande rektorer, utvecklingsenhetens och stödenhetens chefer och medarbetare samt skolchef. Kvalitetsuppföljningarna har bidragit till att undervisningen riktas tydligare mot de uppsatta målen och att en progression av lärandet blir tydligare. Varje termin genomförs även en pedagogisk vecka vars huvudidé är att lyfta goda exempel för att bidra till kollegialt lärande.

Handlingsplan för orosanmälan till socialtjänsten vid misstanke, eller kännedom om att barn far illa

Enligt Socialtjänstlagen 14 kapitlet 1 § är du som yrkesverksam inom förskolan (eller annan myndighet vars verksamhet berör barn och unga) skyldig att **genast** anmäla till Socialtjänsten om du i din verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Anmälningsskyldigheten är personlig. Det innebär att den som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa har ett personligt ansvar för att anmälan görs.

1. **Kontakta alltid biträdande rektor/rektor** så fort du känner oro för att ett barn far illa eller får kännedom om att ett barn far illa. Följ sedan rutinen nedan.
2. **Kontakta socialtjänsten**
  - Kontakta Socialtjänstens mottagning barn och unga **08- 508 12 112**.
  - Efter kontorstid eller helg kontakta socialjouren **08-508 40 000**.

Rådgör med handläggaren på mottagningen. Beskriv fakta och undvik tolkningar. Om du är osäker på om situationen är sådan att en anmälan ska göras kan du beskriva situationen för socialtjänsten utan att avslöja barnets identitet. Om du däremot berättar vilket barn det gäller så kan socialtjänsten behöva hantera samtalet som en anmälan

Information till vårdnadshavare

[Nivå 1]
[Nivå 2]

[Besöksadress]
[Postadress]
[Postnr] [Ort]
Telefon [Telefon]
Växel [Växel]
Fax [Fax]
e-postadress
[hemsida]

- Rådgör med mottagningen innan du planerar informationen till vårdnadshavare.
- Förskolan meddelar vårdnadshavare att det görs en anmälan, om inget annat beslutas i samråd med socialtjänsten. Biträdande rektor/rektor ansvarar för detta.
- **OBS!** Handlar oron om våld och övergrepp där någon av vårdnadshavarna misstänks vara förövare ska du inte informera vårdnadshavarna om anmälan.

3. Skriftlig dokumentation – orosanmälan

- Om samrådet leder till att en anmälan ska göras önskar mottagningen få den skriftligt.
- Använd ”**Blankett för orosanmälan till Socialtjänsten**” som finns i gemensamma mappen 9O5/ Säker förskola/ Misstanke om att barn far illa. Blanketten ska skrivas under av biträdande rektor/rektor och eventuellt berörd medarbetare.
- Denna får på grund av sekretess inte skickas per mejl. Biträdande rektor/rektor ansvarar för att den skriftliga anmälan överlämnas eller skickas brevlades till mottagningsenheten.
- Från och med 2023-09-01 kan anmälan även göras digitalt: [Anmäla oro för barn – Orosanmälan - Stockholms stad \(socialtstod.stockholm\)](https://socialtstod.stockholm.se)

4. Anmälningsmöte

- Socialnämnden bör erbjuda barnet, vårdnadshavaren och den som har gjort en anmälan ett möte, om det är lämpligt med hänsyn till barnets bästa.
- Socialtjänsten ska behandla en anmälan inom 14 dagar. Därför ska anmälningsmöte med socialtjänst, föräldrar och förskola ske så snart som möjligt. Mottagningen för barn och unga önskar därför att det finns förslag på några olika tider inom den tidsperioden. Socialtjänsten

bjuder in och är ansvarig för att hålla i detta möte.

4. Vidare information till anmälaren

- Socialnämnden får informera anmälningsskyldiga som har gjort en anmälan om att utredning har inletts, inte har inletts eller redan pågår. En förutsättning för att lämna ut sådan information till anmälaren är att socialtjänsten inte bedömer att det är olämpligt.

5. Om socialtjänsten startar en utredning är du som är anmälningsskyldig enligt ovan också skyldig att lämna uppgifter som kan vara av betydelse för socialtjänstens utredning av ett barns behov av skydd och stöd.

6. Om förskolan känner fortsatt oro för barnets situation eller får ny information gällande oron för barnet så ska en ny anmälan alltid göras.